

Bildande av Tennsjöns naturreservat i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplanen, bilaga 2, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Om naturreservatet

Uppgifter	
Namn	Tennsjön
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2061281
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger 16 km nordost om Särna i Särna socken socken
Huvudsaklig karaktär	Gammal tallskog, myrkantskogar och våtmarker
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Öjvasseln 19:1 > 25 Sveaskog Förvaltnings AB
Rättigheter	Jakt- och fiskerätt tillhör markägaren. Renskötselrätt för berörda samebyar.

Areal (ha)	Total areal: 295,9 hektar Landareal: 268,4 hektar Produktiv skogsmark: 37,1 hektar (varav 1,1 ha nedan gränsen för fjällnära skog)
------------	--

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som till stor del är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Tennsjön består av en äldre brandpräglad tallskog med inslag av barrblandskog, gransumpskog och lövträd, samt våtmarker av olika slag. Skogen har formats av upprepade skogsbränder, och spåren efter dessa finns i skogsmarken. Tallskogen ger ett ljust intryck med träd i olika generationer, där skogsbrandens betydelse för skogens karaktär med all tydlighet framgår. Skogen innehåller mycket död ved och naturvårdsintressanta arter. Våtmarkerna är föga påverkade av människan och bidrar till intrycket av orördhet i området.

I området finns skyddsvärda arter såsom varglav, ladlav, gränsticka och violmussling.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Områdets naturvärden är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att skogens brandpräglade kvalitéer ska behållas och utvecklas, vilka utgör själva kärnan i områdets naturvärden.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - a. befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas,
 - b. för sameby eller medlem i sameby gäller förbud att utan samråd med Länsstyrelsen vidta de åtgärder som förbjudits i denna punkt. Uttag av björkved får dock ske utan samråd vid uppförande av eld i området,
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte, använda bekämpningsmedel eller på annat sätt kemiskt påverka områdets miljö eller organismer,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning, med följande undantag:
 - a. enklare konstruktion av naturmaterial får uppföras vid jaktpass,
 - b. uppförande av ny byggnad eller anläggning (exempelvis stängsel) för renskötselns behov är tillåtet efter samråd med Länsstyrelsen,
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer med följande undantag:
 - a. enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk i Tennsjön är tillåten,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - a. uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin är tillåtet med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - b. för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
 - c. körning är tillåtet i samband med underhåll av renskötselanläggning, arbete med renskötsel, bevakning eller drivning av renar, samling av renar inför omedelbart förestående märkning, slakt eller flyttning samt för renskötarnas försörjning med livsmedel och andra dagligvaror i direkt samband med renskötsel,
7. bedriva fångst med fälla, med följande undantag:
 - a. fångst av mink med fälla är tillåtet,

8. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka eller samla djur till vissa platser, med följande undantag:
 - a. utfodring av ren
 - b. saltsten får sättas upp,
 - c. den urtagna räntan från älg, rådjur och andra jaktbara arter får lämnas,
 - d. småfåglar får utfodras.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. sprida kalk.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, anordningar och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning. Naturvårdsbränningar får endast utföras efter samråd med berörda samebyar,
3. borttagande av enstaka äldre granar som förberedande åtgärd inför bränning,
4. borttagande av invasiva arter eller för området främmande arter,
5. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

Samtliga större åtgärder som utförs i reservatet bör föregås av information till berörd sameby för att undvika att störning av ren sker.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - a. mindre, löst liggande grenar och kvistar får samlas in i syfte att göra upp eld,

2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - a. körning i samband med transport av sjuka personer till läkare eller sjukvårdsanstalt eller i andra jämförliga trängande fall är tillåtet.

Slutligen är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter), med följande undantag:
 - a. insamling av bottenfauna får ske,
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska vidare inte utgöra hinder för utövande av de rättigheter som följer av renskötselrätt inom området.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A6 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet "skador" inte tolkas lika strikt som "märken". Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift B2 förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla skötselåtgärder i form av naturvårdsbränning. I begreppet innefattas förberedande åtgärder såsom borttagande av mindre granar eller gränssäkrande åtgärder, t.ex. anläggande av mineraljordssträngar eller borttagande av vissa träd som utgör en säkerhetsrisk längs gränsen.

I föreskrift C3 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftsvärden

Tennsjön utgör ett verkligt ödemarksområde, beläget långt från väg och utan stigar eller byggnader. Landskapsbilden är mycket tilltalande med den vackra sjön omgiven av sluttande, vidsträckta våtmarker då och då avskurna av tallbevuxna åskullar eller av bäckar och sumpskogar med framträdande lavbehängda gammelgranar. Det stora inslaget av mycket gamla tallar, både döda och levande, såväl i skogen som här och var på myrarna bidrar till områdets särprägel.

Besökaren får ställa in sig på en ansträngande men minnesvärd obanad vandring över myr och genom sumpskogar. Desto lättare förstås på vinterföre med skidor eller på skoter.

Planeringsbakgrund

- Området ingår i riksintresse för naturvård W21 Vedungsfjällen, enligt miljöbalken 3 kap. 6 §. Enligt miljöbalkens 4 kap. 1 och 2 §§ ingår området även i riksintresse för det rörliga friluftslivet samt enligt 4 kap. 6 § i riksintresse för skyddade vattendrag. Det berörs inte direkt av något av rennäringsens riksintressen, men på nära avstånd finns ett större riksintresse utpekat som "kärnområde" av Ruvhten Sijte sameby.
- I översiktsplanen för Älvdalens kommun (antagen 2019-02-12) ligger det tilltänkta naturreservatet inom ett område utpekat som "natur" på mark- och vattenanvändningskartan i planförslaget över kommunen samt inom ett område utpekat som "natur- och rekreationsområde" (motsvarande Vedungsfjällen) på kartan över utvecklingsstrategi för kommunen. Bildandet av naturreservatet bedöms vara förenligt med översiktsplanen. Det anges vidare ligga inom totalförsvarets låginflygningsområde.
- Tennsjön angränsar till naturreservaten Vedungsfjällen, Sillerkölen och Trygåskölen.
- Ett permanent skydd av Tennsjön medför ett bidrag till uppfyllandet av miljömålen Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker samt Levande sjöar och vattendrag.
- Kulturlämningar med särskilda skydd saknas.
- Den pågående markanvändningen är jakt och fiske.

Ärendets handläggning

Tennsjöns naturvärden uppmärksammades i samband med den inventering av skyddsvärd skog inom det fjällnära området som initierades av Naturvårdsverket i juni 2020. Inventeringsuppdraget var ett led i den pågående skogsutredningen.

I samband med ett regeringsuppdrag 2022 att skydda ytterligare fjällnära skogar på Sveaskogs mark föreslogs och godkändes Tennsjön för skydd. Ersättning till Sveaskog har inte utgått och markägandet samt övriga rättigheter kvarstår hos Sveaskog.

Förslaget till beslut och skötselplan skickades 2023-10-19 på remiss till berörda sakägare, myndigheter, Älvdalens kommun samt ideella föreningar.

Förslaget skickades enligt gällande konsultationsordning även till Ruvhten Sijte sameby, Idre Nya sameby, Sametinget och Svenska Samers Riksförbund.

Följande synpunkter har inkommit:

Sametinget och **Sveriges Geologiska Undersökning** meddelar att man avstår yttrande. **Idre Nya sameby** och **Älvdalens kommun** meddelar att man inte har några synpunkter på förslaget.

Skogsstyrelsen skriver att man ”ser positivt på att naturvärden och rekreationsvärden i det aktuella området skyddas långsiktigt och tillstyrker naturreservatets förslag till beslut och dess skötselplan.”

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening ”ser med tillfredsställelse att det föreslås bli fortsatt tillåtet att framföra snöskoter inom reservatet. Skoterkörning är en förutsättning för nyttjande av fisket vintertid”.

Man ”förutsätter också att nyttjande av strand för båtuppläggning i förekommande fall fortsatt är tillåtet”. Detta regleras inte i föreskrifterna, och inga kända problem har påtalats i området.

Föreningen ”ser också med tillfredsställelse att undantag föreslås för enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk”. Områdets sjöar har såvitt känt inga särskilda värden kopplade till fiskfaunan, varför generell prövning vid tillståndsgivning för utplantering av fisk bör gälla.

Föreningen önskar vidare ett generellt undantag för provtagning av bottenfauna och ger motiv för detta. Detta undantag införs under föreskrift C3. Ett förbiseende har gjort att undantaget inte infördes ursprungligen.

Föreningen vill också ”påminna om att den i det aktuella höjdläget, anser att gädda bör betraktas som en invasiv art varför risken för att gynna gäddans

spridning, mm, bör utredas i samband med till exempel biotopvård, mm, i vatten där andra fiskarter kan påverkas allvarligt”.

Svenska Samers Riksförbund framför vid konsultation via Teams att föreskrift A6 använder begreppet ”omedelbart” inför förestående bevakning och drivning av renar. Detta ifrågasattes i och med att det lämnar öppet för en vid tolkningsmån. – Länsstyrelsen framförde att lydelsen är identisk med undantaget i terrängkörningsförordningen (1978:594, 1§), och den nya lydelsen som blir gällande 2024-01-01 är i stort sett densamma. För att vara konsekvent bör förordningens lydelse vara kvar, trots enigheten om brist i tydlighet.

Föreskrift A8: Förbudet mot att utfodra djur bör utökas med ett undantag att stödfodra ren vid behov. - Länsstyrelsen instämmer och för in ett sådant undantag i föreskriften.

Samtliga föreskrifter under B bör samrådats med berörd sameby innan åtgärder vidtas i och med att renskötseln kan påverkas. - Länsstyrelsen instämmer i detta och gör erforderliga tillägg.

Samrådsskyldigheten vid naturvårdsbränning under B2 ska även omnämnas i skötselplanens beskrivning av naturvårdsbränning. - Detta har åtgärdats.

Det generella undantaget från föreskrifterna använder benämningen ”renbetesrätt”. Borde kanske ändras till ”renskötselrätt”. - Länsstyrelsen instämmer och ändrar.

Begreppen ”ödemark” och ”vildmark” bör undvikas, eller åtminstone sättas i perspektivet att renbetesmarker (och fäbodbetesmarker) i princip kan betraktas som delar av extensivt hävdade kulturmarker. - Länsstyrelsen ska ha detta i åtanke.

Under Planeringsbakgrund, första punkten, förtydliga eller ändra ”direkt” rörande rennäringens riksintresse. - Uttrycket är valt för att påminna om att även verksamheter som sker utanför ett riksintresse, men kan påverka riksintresset, ska beakta riksintresset.

Under ”Länsstyrelsen bedömning” bör ett stycke om reservatets konsekvenser för renskötseln införas. – Detta har skett.

Slutligen framfördes att SSR ser bildandet av naturreservat som positivt för rennäringen, men att en generell farhåga kan vara att reservaten medför ökat friluftsliv med risk för störningar. Så dock inte i fallet Tennsjön.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Sjön och de orörda, vidsträckta myrarna i samspel med de gamla naturskogarna utgör ett optimalt habitat för en mängd rödlistade arter. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara områdets naturvärden för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintresset eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Då delar av reservatet utgörs av tallskog där många av naturvärdena är kopplade till återkommande bränder är det angeläget att föreskrifterna gör naturvårdsbränningar möjliga att utföra. Några delområden består också av yngre skog där naturvärdena bedöms möjliga att höja genom restaurerande bränningar. Alla bränningar ska utföras i samråd med berörd sameby så att rennäringen inte missgynnas av åtgärden.

Reservatsföreskrifterna innebär inga inskränkningar i renskötseln och något nämnvärt ökat besöksstryck som kunde innebära störning på renarna kan inte förväntas. Detta, samt att inget skogsbruk kommer att bedrivas, gör att Länsstyrelsen bedömer att naturreservatet gynnar renskötseln.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Uppsättning av saltsten och utfodring av småfågel tillåts, då dessa åtgärder är begränsade och inte bedöms påverka områdets naturvärden eller upplevelsevärden negativt.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Genom bildandet av naturreservatet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antal ekosystemtjänster påverkas. Skyddandet av Tennsjön från skogsbruk och andra åtgärder säkerställer bevarandet av den biologiska mångfalden i området, vilket är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Utöver detta ökas exempelvis möjligheterna för området att utgöra ett mål för friluftsliv och turism; att påverka det lokala mikroklimatet gynnsamt; samt att reglera vattenflöden och rena vatten. Naturreservatets bildande har också negativa följder för några ekosystemtjänster, t.ex. möjligheten för området att leverera virke och andra råmaterial.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen att Tennsjön ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Vattnen i naturreservatet omfattas av strandskyddet. Inom 100 meter från sjöns eller vattendragets kant är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana

byggnationer, uppföra andra anläggningar eller anordningar som strider mot strandskyddets syfte samt utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet. För att få tillåtelse att utföra en förbjuden åtgärd kan det förutom dispens från reservatsföreskrifterna även krävas dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 13–15 §§ miljöbalken.

All verksamhet som kan komma att ”väsentligt ändra naturmiljön”, och inte är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt andra bestämmelser i miljöbalken, är samrådspliktig enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 3.

Detta beslut har fattats av landshövding Helena Höij. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, planhandläggare Isak Jakobsson, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturvårdshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Skötselplan
Bilaga 3	Överklagningsinformation

Sändlista (markägare och sakägare)

Ruvhten Sijte sameby
Idre Nya sameby
Sametinget, kansli@sametinget.se
Svenska Samernas Riksförbund, info@sapmi.se
Sveaskog
Älvdalens kommun
Sveriges Geologiska undersökning
Skogsstyrelsen
Riksantikvarieämbetet

Kopia för kännedom

Dalarnas Ornitologiska Förening.
Naturskyddsföreningen Dalarna.
Jägarförbundet Dalarna.
Friluftsförbundet region mitt.
Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening

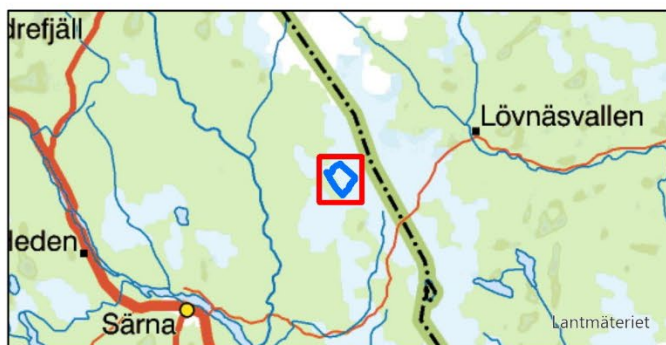
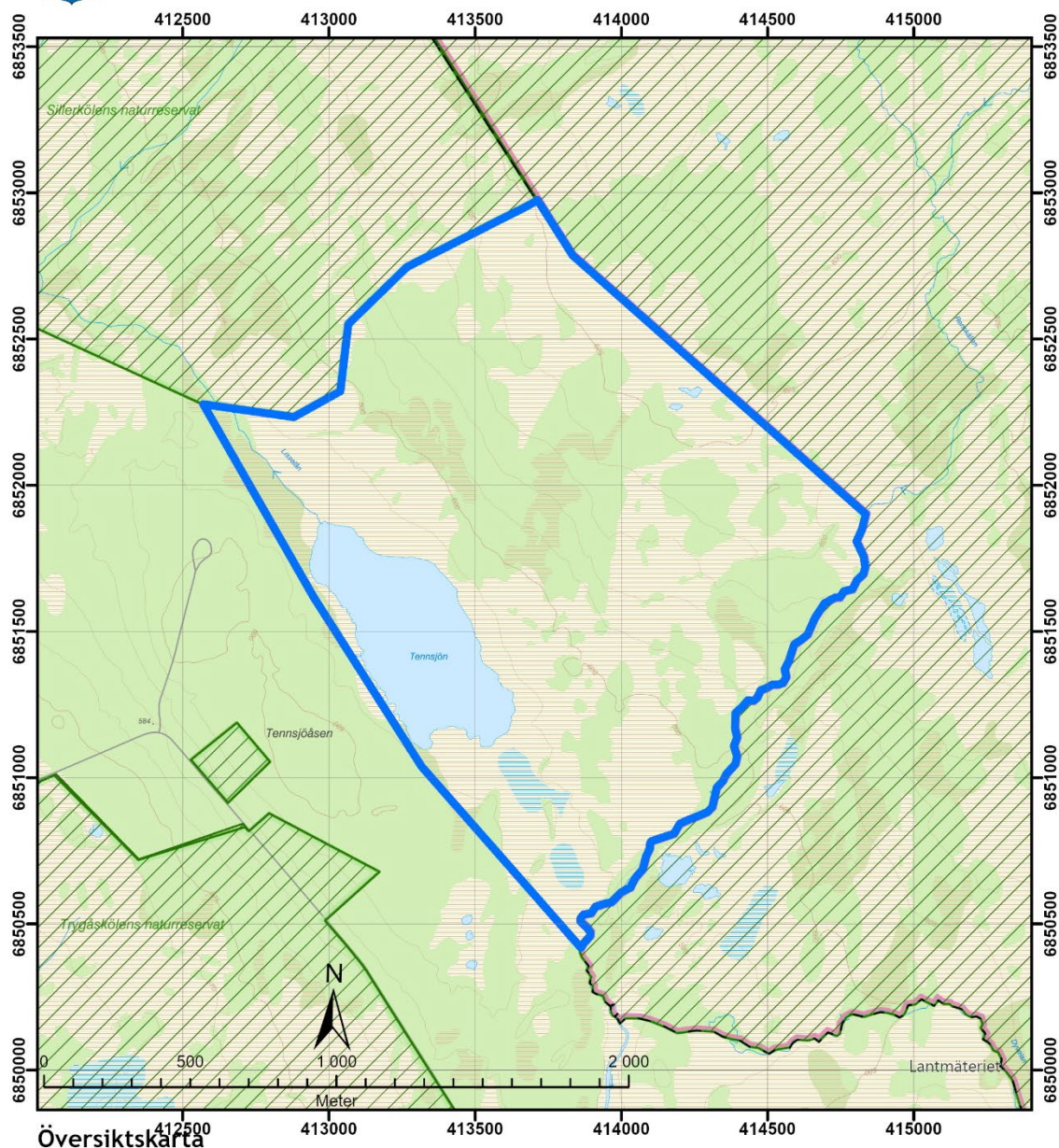
För information om hur Länsstyrelsen i Dalarnas län hanterar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

BILAGA 1 Beslutskarta
511-11021-2023

Tennsjöns naturreservat

Teckenförklaring

- Gräns för naturreservatet
- Utsträckning av beslutskarta
- ▨ Angränsande naturreservat

Skötselplan för Tennsjöns naturreservat

Denna skötselplan har upprättats av Länsstyrelsen enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Foton i skötselplanen: Lennart Bratt Lst

Innehållsförteckning

Skötselplan för Tennsjöns naturreservat.....	1
Beskrivningsdel.....	3
Beskrivning av området.....	4
Geovetenskap.....	4
Biologi	4
Vegetation och flora.....	4
Kulturhistoria	8
Renskötsel.....	8
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	9
Infrastruktur	9
Källförteckning	9
Plandel	10
Syfte med naturreservatet.....	10
Prioritering mellan bevarandevärden	10
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	10
Skötselområde 1: Äldre skog med fri utveckling	11
Skötselområde 2: Brandpräglad barrskog.....	12
Skötselområde 3: Tennsjön, vattendrag och våtmarker.....	14
Skötselområde 4: Friluftsliv och anläggningar	15
Jakt och fiske.....	15
Dokumentation och uppföljning	15
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	16

Beskrivningsdel

Administrativa data	
Namn	Tennsjön
Kommun	Älvdalen
NVR id	2061281
Natura 2000-beteckning	Ingår inte i nätverket
Rättigheter	Jakt- och fiskerätt tillhör markägaren. Renskötselrätt för berörda samebyar.
Bebyggelser och anläggningar	Saknas
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Markslag i hektar*

Markslag	Areal (ha)
Tallskog	43,2
Granskog	10,8
Barrblandskog	0,8
Barrsumpskog	0,2
Lövblandad barrskog inklusive sumpskog	3,7
Triviallövskog	3,9
Lövsumpskog	1,6
Tallskog på myr	11,1
Granskog på myr	3,2
Övrig (temporärt) öppen mark**	39,7
Våtmark	150,2
Vatten	27,5
Totalt	295,9

* Uppdelning enl. Nationella marktäckedata, Naturvårdsverket. **Uppenbarligen är områdets naturtyper svåra att klassificera, något som säkert beror på de många mycket glest beskogade marker som ofta utgör övergångar mellan myr och fastmark.

Beskrivning av området

Geovetenskap

Tennsjön ligger i sin helhet på jotnisk sandsten även kallad dalasandsten eller dalakvartsit. En smal gång av diabas finns markerad på geologiska kartan, något som möjligen bidrar till att vissa myrpartier tycks något mer mineralrika med järnockrabildning.

Berggrunden överlagras av morän som i sin tur till stor del täcks av torv. Landformer saknas i stort fränsett de iögonenfallande moränryggar som sticker upp i myrarna i NO-SV-lig riktning. De underlättar betydligt vid vandring i området.

Den naturgeografiska regionen är 33g, Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område.

Tennsjön ligger nederst i en sluttning som börjar på 625-metersnivån vid gränsen mot Vedungsfjällsreservatet och långsamt sänker sig ner mot sjön som ligger på drygt 590 meters höjd över havet. Avrinningen sker åt nordväst genom Lisselån som i sin tur mynnar i Fjätälven. Längs den östra gränsen för reservatet rinner Renskällan mot söder. Ån, som tar emot vatten från ett stort område inom Vedungsfjällens naturreservat, har ett ganska starkt flöde. Renskällan övergår nedströms i Dyvelån som efter ett långt ringlande lopp mynnar i Fjätälven.

Storområdet i södra Vedungsfjällen dit Tennsjön räknas beskrivs i länets våtmarksinventering som länets troligen myrrikaste område.

Biologi

Vegetation och flora

Tennsjöns vegetation utgörs på ett särpräglad sätt av antingen våta eller extremt torra vegetationstyper. De fuktiga dominerar dock starkt och återfinns i de vidsträckta mossarna, kärren och sumpskogarna. Olika, ofta glest tallbevuxna rismossar är typiska, men även blötare, öppna fattigkärr. Sumpskogar dominerade av gran eller björk återfinns längs bäckar eller där markvatten silar fram i sluttningar (se bild under skötselområde 3).

Fastmarkernas skogar är på fuktigare marker antingen ljungdominerade tallskogar eller blåbärsdominerade barrblandskogar. En utbredd naturtyp utgörs av ljunghedar med gles tallskog som diffust övergår i likaledes ljungdominerade rismossar. På de talrika moränryggarna i området återfinns skarp lavhed med gles tallskog.

Floran är överlag artfattig vad gäller kärlväxter, men sannolikt betydligt artrikare sett till moss- och lavfloran.

Skogstillstånd

Skogen är ganska hårt påverkad av huggningar som av äldre flygbilder att döma bör ha skett på 1950-talet. Som tur var lämnades vissa, sannolikt ekonomiskt mindre värdefulla delar, tämligen opåverkade. Dessutom sparades ett glest trädskikt som idag utgörs av präktiga gammeltallar med ett kronutseende som borde göra dem attraktiva för örn eller fiskgjuse. Äldre tallar finns dessutom spridd i myrkanter och på de ofta glest trädbevuxna myrarna. Varglavsbeklädda torrakor samt talrika brunna torrakor finns som ett inslag i dessa delar. Brandprägel är påtaglig med undantag för vissa sumpskogar eller kantskogar längs vattendrag.

Fauna

Områdets fauna är mycket bristfälligt dokumenterad, men utgörs förstås i stort sett av de för trakten typiska skogs- och våtmarksarterna. Sångsvan uppehåller sig i Tennsjön, något som inte noterades 1955 då arten var ovanlig. I stället påträffades en stor mängd änder, se nedan.

Limniska naturmiljöer

Ett dokument hos Domänverket/Domänstyrelsen från 1955 nämner förekomst av öring i Tennsjön. Även från 2005 finns en uppgift om öring. Lake finns i Renskällan vid skogsvägen – rimligen även uppströms – enligt elfiske 2007.

De drastiska skötselåtgärder som nämns i dokumentet från Domänverket kanske aldrig genomfördes. Några spår syns i alla fall inte i flygbilder från den tiden.

Tennsjön tycks ha en ovanligt utbredd vattenvegetation, något som bör gynna såväl fisk som sjöfågel.

Någon flottning torde inte ha berört dessa vatten som ligger långt upp i vattensystemen. Närmaste flottled tycks ha varit Krypan som ligger en halvmil sydost om området.

1955

Fiskevattnensinventering
utförd av Alvyn Persson 1955

Revir Särna
Kronopark Östra Fjället skifte II.

Fiskevattnet: Tennsjön (avd. nr 235 å 1952 års skogskarta).

Areal: 32,10 ha, helt på kronans mark.

Vattenbeskaffenhet och djup: Vattnet är brunfärgat och halvklart.
Djupet kan möjligen uppgå till 5 meter å mindre områden.

Stränder och botten: Stränderna utgöres av mossor. Efter hela västra sidan, som å skogskartan är markerad som fastmark, ligger ett gräsbevuxet gungflyartat mossbälte, 10-20 meter brett. Utanför detta vidtager ett bälte av vegetation uppgående till minst 100 meters bredd. I övrigt ligger gungflyartade mossbälten litet västare runt sjön.

Vattenvegetation: Denna förekommer mycket rikligt å västra sidan. Delvis rikligt å övriga sidor. Vegetationen består i första hand av tät fräken och starr. I övrigt förekommer näte, vattenklöver och näckrosor samt flytgräs. Ungefär 1/3 av sjöns vattenyta är täckt av vegetation.

Fyllopp: Synligt saknas.

Avlopp: Bäck till Lisselån, Fjätälven. Avloppet har växt igen c:a 100 meter.

Fickelag: Laxöring; kvävningsödd har enligt uppgift förekommit.

Fiskevårdsåtgärder: Bäckens upprensas c:a 100 meter utan att tjärnens vattenyta sänkes. Renningen genom gungflyet de 50 meterna närmast tjärnen sker enklast genom sprängning. Omedelbart intill sjön inhoptränges avloppet till högst 0,5 meters bredd genom att pålar, ris och torv läggas ned och flötas på båda sidor om bäcken. 500 st laxöring insätts.

Disposition: Upplåten för c:a 20 ntt dessutom får sjön ingå i bevakningstraktens kortfiskevatten. Fiske utan båt är svårt eller nästan omöjligt.

Vägar: Gångstig c:a 1 km från bilväg Tryggöavallen-Särna.

Anteckningar: Sjön har ett rikligt fågelliv. Ett hundratal arter av olika slag såsom gräsländer, krickor, knipor m.fl. fanns i sjön. Dessutom spatserade ett par tranor intill sjön vid inventeringstillfället.

Protokoll från fiskevatteninventering av Domänverkets vatten i trakten. Från Riksarkivet.

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten har vattenområdet runt Tennsjön god ekologisk status men inte god kemisk status. Vattenkemiska data från Tennsjön saknas.

Skälet till att i princip inga vattenförekomster i Sverige uppnår god kemisk status är på grund av de gränsvärden som gäller för kvicksilver och bromerade difenyletrar, även kallade flamskyddsmedel. Kviksilverhalterna härrör från atmosfärisk deposition där utsläppskällorna främst består av tung trafik och eldning av stenkol. Flamskyddsmedlen har använts som tillsatsämnen i bland annat plast och textil med syfte att göra materialet mindre lättantändligt. Flamskyddsmedel sprids långväga i atmosfären. Spridningen och förekomsterna av flamskyddsmedel och kvicksilver bedöms idag vara så omfattande att det idag saknas tekniska lösningar för att åtgärda problemet. Därför råder det idag ett undantag i form av mindre stränga krav gällande dessa två parametrar.

Värdefulla arter

Vid inventering och fältbesök i området har flera värdefulla arter noterats. I listan nedan presenteras de arter som är upptagna på rödlistan, signalarter enligt Skogsstyrelsen (S), omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv (N2000), ingår i ett åtgärdsprogram för skyddade arter (ÅGP) eller är fridlysta (§). Hotkategorierna i rödlistan är akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU), nära hotad (NT) och kunskapsbrist (DD).

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen. N2000 = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv. ÅGP = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter. § = Arten är fridlyst.

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU = Sårbar, NT = Nära hotad, DD = Kunskapsbrist.

Svampar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Phellopilus nigrolimitatus	Gränsticka	NT	S			
Trichaptum laricinum	Violmussling	NT	S			
Phellinidium ferrugineofuscum	Ullticka	NT	S			

Lavar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Letharia vulpina	Varglav	NT	S			Ja
Cladonia parasitica	Dvärgbägarlav	NT	S			
Calicium tigillare	Ladlav	NT				

Fiskar och mollusker

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Lake	Lota lota	VU				

Kulturhistoria

Området saknar fullständigt uppgifter om fornlämningar och andra kulturspår. Detta trots närheten till fäbodarna vid Trygåsullen varifrån kännedom finns om lång forntida markanvändning. Följande beskrivning finns att läsa i en sammanställning över Särnas fäbodar:

Trygåsens fäbod ligger 600 m ö h. Fram till 1967 betades vallen av kreatur. Omkring 1930 bröts bilvägen. Av en ren slump upptäckte några forskare från Umeå universitet att det odlats korn, råg och hampa, alternativt humle, i närheten av Trygåsen på 1000-talet. Man hittade även pollen av enbuske (Juniperus), vilket tyder på att det förekom bete av tamboskap. Odling, svedjebränning och bete fortsatte till på 1800-talet. Upptäckten gjordes när forskarna analyserade pollenprov tagna i gransumpskogen och på myren 900 m sydöst om fäboden. Är det så att Trygåsen är ett s.k. ödesböle? Vid Slyos 13 km nordöst om Trygåsen vid Härjeån, strax intill Lövnäsullen, i Härjedalen, har en bosättning från sent 900-tal daterats vid en arkeologisk utgrävning. 1958 fanns där 4 gårdar med 21 djur.

Renskötsel

Reservatsområdet innefattas i Sametingets avgränsning av samebyarnas totala betesområde samt som vårvinter- respektive vinterland. Renskötseln i trakten bedrivs av Ruvhten Sijte sameby och av Idre Nya sameby.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Fiskerätten i Tennsjön som tillhör markägaren Sveaskog är inte upplåten eller utarrenderad enligt Sveaskog. I praktiken kan detta innebära att det inte är tillåtet att fiska i Tennsjön för närvarande. (Tennsjön ingår inte i Särna-Idre FVOF.)

Jakträtten tillhör Sveaskog. Området ingår i Särna-Idre älgskötselområde.

Infrastruktur

Reservatets närhet nås via enskild väg förvaltat av Sveaskog AB. Vägen är i dåligt skick. Snöskoterled finns halvannan kilometer nordost om reservatet i Vedungsfjällsreservatet.

Källförteckning

Bratt, L., Cederberg, B., Hermansson, J., Lundqvist, R., Nordin, A. & Oldhammer, B. 1993: Särnaprojektet. Inventeringsrapport från en landskapsekologisk planering. Specialnummer av tidskriften DalaNatur.

Leonardsson, L. 1997: Gränslandet mellan skog och fjäll - en vägledning ut i Särnas omgivningar. Lomkällan.

Rafstedt, T. & Bratt, L. 1990: Våtmarker i Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, Miljövårdsenheten 1990:2.

Digitala data:

Artportalen

Länsstyrelsernas webgis.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som till stor del är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya leder och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i fyra skötselområden:

1. Äldre skog med fri utveckling
2. Brandpräglad barrskog
3. Tennsjön, vattendrag och våtmarker
4. Friluftsliv och anläggningar

Reservatets mosaik av skogstyper medger inte att på karta redovisa var skötselområde 1 och 2 är i detalj belägna. Inför en naturvårdsbränning bör det falla sig naturligt att särskilja dessa skogstyper och i planläggningen ta hänsyn till och i görligaste mån undanta de skogstyper som inte är präglade av brand.

Skötselområde 1: Äldre skog med fri utveckling

Sumpskog med källdråg och järnockrabildning.

Beskrivning

I området finns skogar av varierande ålder och karaktär. De skogar som inte är helt präglade av brand återfinns längs vattendrag, eller som sumpskogar i anslutning till myr. Karakteristiskt är ett stort inslag av björk samt stor rikedom av hänglavar.

Bevarandemål

Skötselområdet, som utgörs av granskogar och olika sumpskogar, präglas av olikåldrig skog dominerad av gamla granar. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning, isbränna och/eller insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Arealen äldre skog med fri utveckling ska vara 19,5 hektar.

Skötselåtgärder

Inga, området lämnas till fri utveckling.

Skötselområde 2: Brandpräglad barrskog

För området typisk talldominerad brandpräglad barrskog med fältskikt av ljung.

Beskrivning

I området återfinns brandpräglad tallskog på merparten av de moränmarker som något höjer sig över våtmarkerna. Delar av tallskogarna har varit föremål för skogsbruk på 1950-talet, troligen efter att skogsbilvägen mellan Trygåsullen och Bergvallen anlades. Dessa delar, som främst ligger i reservatets sydöstra delar, bör vara prioriterade för naturvårdsbränning.

Bevarandemål

Skötselområdets struktur och sammansättning är tydligt påverkat av brand och branden har en roll i områdets utveckling. Områdets gammeltallar gynnas vid brand och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. I perioder efter brand/bränning är området öppet och präglat av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier är området mer slutet. Arealen brandpräglad skog ska vara 42 hektar.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Naturvårdsbränning med en bränningsinriktning som strävar efter att åstadkomma en föryngring av tallbeståndet, skapa brandljud i klenare tallar samt i stort sett låta de gamla tallarna överleva branden. Naturvårdsbränning ska föregås av samråd med berörd sameby.

Löpande skötsel

Återkommande bränning med intervall som är naturliga för trakten, dvs i storleksordningen vart 50 år.

Eventuella kulturlämningar i området

Det är inte osannolikt att naturvårdsbränningar kan komma att utföras som berör kulturlämningar med antikvarisk status som övrig kulturhistorisk lämning. Det är viktigt att bränning utförs så försiktigt att stenar inte spräcks, att arkeologiska föremål inte tar skada genom fallande träd eller att humuslager inte helt bränns bort, med åtföljande risk för skador på lämningen.

Naturvårdsbränning och liknande åtgärder (till exempel att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt skada) som ska utföras på eller vid fornlämningar/ fornlämningsområden kan kräva tillstånd.

Skötselområde 3: Tennsjön, vattendrag och våtmarker

Svagt sluttande och delvis tallbevuxen mosse som övergår i kärr ner mot Tennsjön.

Beskrivning

Skötselområdet innefattar de vidsträckta myrarna, de större vattendragen Lisselån och Renskällan samt Tennsjön.

Bevarandemål

Områdets våtmarker är fortsatt orörda och stadda i naturlig succession. Arealen våtmarker, som även innefattar glest trädbeklädda våtmarker, ska vara 160 hektar. Tennsjön och vattendragen är opåverkade och utgör 27,5 hektar vattenyta, vattendragen ej inräknade.

Skötselåtgärder

Löpande skötsel

Ingen skötsel.

Skötselområde 4: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Tennsjön besöks möjligen av jägare och fiskare, men något övrigt friluftsliv utövas knappast i detta från allfartsvägarna avlägsna område. Något behov av åtgärder för friluftslivet finns därför inte för närvarande.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informationstavlor i anslutning till området och via länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Lämpliga platser för informationstavla saknas i och med att ingen väg leder fram till reservatet, Möjligen kunde en informationstavla placeras längs skogsbilvägen där den gör en tvär böj samtidigt som en stickväg leder åt norr till en vändplan. En annan möjlig plats vore vid Tennsjöns strand.

Skapande av webbsida.

I mån av intresse och resurser skulle en enkel övergång över Lisselån underlätta betydligt för besökare. Likaledes vore en rastplats, eventuellt med slogbod, vid Tennsjön en tillgång för besökare. Lämplig plats bör kunna finnas där fastmarken når fram till sjön.

Jakt och fiske

Fisket inskränks inte i naturreservatet. Vilka arter som får jagas regleras inte i föreskrifterna, endast detaljer i hur jakten får utövas (t.ex. passens utformning).

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av huruvida syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med enheten för naturskydd vid Länsstyrelsen. Förvaltaren ansvarar även för att följa upp övriga genomförda skötselåtgärder.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	Se skötselområde 4	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Webbplats		Engångsåtgärd
2	Naturvårdsbränning	Skötselområde 2	Återkommande
3	Bro över Lisselån	Lämplig plats vid Lisselån	Engångsåtgärd, underhåll vid behov